

DE GELEGENHEIDSWERKER: HOMMAGES, BENEFIETEN EN STRIPPROJECTEN

8 december 1989, 19.00 uur. In het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal weerklinkt het startschot van een heuse striptekenmarathon om geld in te zamelen voor de behandeling van neuromusculaire ziekten. Net als negenentwintig van zijn collega's tekent Hec Leemans een pagina voor een goed doel. Voor die uitzonderlijke gelegenheid maakt *Circus Maximus* een comeback. Het is niet de eerste en ook niet de laatste keer dat Hec Leemans de minuscule gaatjes in zijn overvolle agenda dicht plamuurt. Een chronologische terugblik op twintig jaar hommages en (onvoltooide) stripprojecten.

door Peter D'Herdt

1971: BOB MOP STORY

In *Humo* nummer 1589, dat verschijnt op 18 februari 1971, maakt Hec Leemans een absurd verhaaltje rond hoofdfiguur Bob Mop. Hec stuurt zijn los ideetje zonder specifieke verwachtingen naar hoofdredacteur Guy Mortier, die prompt de vijf strookjes publiceert, uitgesmeerd over evenveel opeenvolgende pagina's. Het is een Kamagurkachtig verhaaltje en het langharig werkschuw tuig dat door de gangen dwaalt doet zelfs wat aan Kama denken. Maar we schrijven 1971, een hele tijd voordat Kamagurka zelf bij *Humo* op de stoep zal staan en met Ever Meulen het tijdschrift zal voorzien van ontelbaar illustratiewerk. Hec grapt: "Achteraf gezien heb ik daar misschien wel de kans gemist om de vaste *Humo*-tekenaar te worden!"¹

In de gag dwaalt hoofdfiguur Bob samen met zijn kompaan Jef rond in het kantoorgebouw van uitgeverij Dupuis waar zich ook de *Humo*-redactie bevindt. Ze willen er het tijdschrift in beslag laten nemen. De plot van de gag is een verwijzing naar de toenmalige toestand in België, en vooral de heksenjacht die justitieminister Alfons Vranckx (1907-1979) tussen 1968 en 1973 organiseert op wat hij bestempelt als subversieve of zeden schendende publicaties. Zo laat hij in 1969 de roman *Gangreen* van Jef Geeraerts om die reden uit de rekken halen en gebeurt hetzelfde met de volledige oplage van het *Rode Boekje* voor scholieren. Hec herinnert zich: "In die tijd werden effectief geregeld tijdschriften in beslag genomen door specifieke diensten die eigenlijk die bevoegdheid niet hadden. Het gebeurde allemaal zonder proces of rechtszaak op een werkwijze die deed denken aan die van een politiestaat." *Humo* staat in het korte verhaaltje dat Hec instuurt hetzelfde lot te wachten, tot een onnavolgbare held op het toneel verschijnt. Vensterman, een verwijzing naar de brievenrubriek *Open Venster* en de man die daarin voor de replieken en vaak ook voor polemieken zorgt: Willy Courteaux. Hec: "Courteaux

had een vlamme pen en had op heel wat van de brieven in *Open Venster* een antwoord met een uitgesproken mening in huis. Ik las dat graag."

1977-1984: HEC EN JAN, CISO STRIPGIDS EN DE BRONZEN ADHEMAR

Hec Leemans en Daniël Jansens winnen eind 1977 de Stripgidsprijs die Jan Smet in het leven heeft geroepen. Het is het begin van een hechte relatie tussen Hec en Jan Smet, die doorheen de jaren nog vaak en intens zullen samenwerken, zowel aan de inhoud als de lay-out van *Ciso Stripgids*. Zo is het een publiek geheim dat de cover van *Ciso Stripgids* nummer 25 uit 1981, het nummer waarin een interview met Pom is opgenomen, getekend is door Hec. Het album in kwestie vormt waarschijnlijk de minst prettige episode in Smets lange carrière vol inzet voor de Vlaamse strip. Pom stuurt het bewijsexemplaar dat Smet hem bezorgt terug met een doorstreepte tekst en het woord "Idioot" in koeienletters op de enveloppe. Hij spant zelfs een rechtszaak aan waarin hij aanvoert

Bob De Moor, Marc Sleen en Hec Leemans zetelen in 1983 mee in de jury voor de Stripgidsprijs. Andere aanwezigen waren Jan Smet, Patrick Van Gompel en Kees Coenders

Bob Mop Story uit Humo nummer 1589 van 18 februari 1971.

Illustratie voor de achterkaft van Ciso Strippgids 29 (1985).

dat hij geen toestemming zou hebben gegeven voor het interview. De rechter geeft hem echter ongelijk. Veel voldoening geeft dat niet aan Smet. Meer dan dertig jaar later blijkt hij zuchtend terug: “Tot op heden begrijp ik nog altijd niet wat hem zo erg heeft gekwetst.”² Ook in die andere publicatie van Ciso (de Comics Information Service Organisation), de *Ciso Albums* die voornamelijk door Danny De Laet worden ingevuld, is Hec aanwezig. Zo gebruikt de redactie in *Ciso Album* nummer 24 uit 1977 een tekening van Hec met de hoofdfiguren uit *Bakelandt* om het volgende nummer aan te kondigen. Net als alle werk uit die beginperiode is de afbeelding ondertekend met “Hec Leeman”, zonder s. Het aangekondigde grote interview met Hans G. Kresse, de Nederlandse tekenaar van *Eric de Noorman*, komt er uiteindelijk nooit en ook over Hec en Merho is in het volgende nummer niets terug te vinden. Gelukkig zullen beide heren in de toekomst wel nog vaak genoeg aan de tand worden gevoeld door Jan Smet. In *Ciso Strippgids* nummer 28 en 29 staan respectievelijk Merho en Hec centraal. Op de achterkaft van nummer 29 staat een knappe tekening van Rooie Zita die naakt en te paard weglucht voor Franse soldaten.

Ook met betrekking tot de Strippgidsprijs, die op aangeven van Hec wordt omgedoopt tot de Bronzen Adhemar, zullen de paden van Hec en Jan Smet elkaar nog vaak kruisen. Ze zitten samen in de jury. In 1983 vindt de jurering plaats in het intussen verdwenen Gentse restaurant Armand in de Bennesteeg, een zijstraat van de Veldstraat. Marc Sleen zorgt ervoor dat de glazen gul worden volgeschonken en de herinneringen van Hec zijn daardoor wat vager dan gewoonlijk: “Gelukkig sta ik nog schappelijk op de foto! De drank vloeide onder impuls van Marc rijkelijk en bovendien kon hij er veel beter tegen dan ik. Aan het eind van de avond zijn we nog arm in arm door Gent gezwalpt.”¹ Zwalpen doen ze niet bij de verkiezing zelf. De prijs gaat dat jaar volledig terecht naar Merho. Twee jaar later, in 1985, is het de beurt aan Arthur Berckmans (Berck) om de prijs in de wacht te slepen. In zijn getekende gelukwens beeldt Hec zijn vriend Berck af in de outfit van Nero’s geniale zoon en noemt hem op het voetstuk ronduit “De beste!”

1979-1980: BESPAAR MEE, RIJ ZUINIG

De federatie van de Belgische auto- en rijwielinindustrie (Febiac) is een van de oudste beroepsfederaties van België en kent een ontstaansgeschiedenis die teruggaat tot 1899. Ze treden op als woordvoerder van de

SLAVERNIJ IN DE TIJD VAN BAKELANDT

In mei 1984 worden vriend en vijand gechoqueerd door *Master and Servant*, een nieuw nummer van de Britse band Depeche Mode. Wellicht is de wereld er op dat moment nog niet rijp voor, want het openlijk flirten met BDSM schiet bij velen in het verkeerde keelgat. “*It’s a lot*”, zingt Depeche Mode, en dat geldt zeker voor een ander soort meesters en slaven, met name in de tijd van Bakelandt. Hec Leemans haalt dit slavernijthema aan in de albums *Blanke Slavinnen* (deel 47, 1990), *Zwart Ivoor* (deel 48, 1990) en *De Slaven van Albion* (deel 74, 1998). door Bert Gevaert

NAPOLEON EN SLAVERNIJ

In 2002 wil Thierry Lentz (1959), de Franse Napoleon-specialist en directeur van de Fondation Napoléon, in het stadhuis van Parijs een lezing geven over het herinvoeren van slavernij door Napoleon. Een groep Haïtianen jout hem echter uit. Haïti of Saint-Domingue, zoals de Fransen hun rijkste kolonie vroeger noemden, is na een opstand al sinds 1804 bevrijd van de Fransen, maar de haat tegen hun voormalige slavenhouders ligt blijkbaar nog vers in het geheugen. Een medewerker van het stadsbestuur probeert wanhopig de menigte te kalmeren door te zeggen dat men Lentz dient te respecteren omdat hij de moed toont om daadwerkelijk op te dagen én te willen spreken over dit onderwerp. Deze woorden vallen in dovemansoren en Lentz wordt de mond gesnoerd.

Maar de haat tegenover slavenhouders en de zogenaamde verdedigers van deze praktijk blijft niet bij woorden alleen. In juli 2020 wordt op het eiland Martinique het standbeeld van Napoleons eerste vrouw, Joséphine de Beauharnais (1763-1814), volledig verwoest, nadat demonstranten het in september 1991 al onthoofd en met rode verf besmeurd hadden. Op die manier willen antikolonialisten de voormalige keizerin van Frankrijk, die op Martinique geboren was, straffen voor haar vermeende aandeel in Napoleons wet over slavernij van 1802. En is zij trouwens zelf ook niet het kind van slavenhouders? Op paradoxale wijze ontsnapt Joséphine in 1794 nipt aan de guillotine, maar haar standbeeld ontkomt dat lot dus niet. Is op die manier recht geschied? De vanden worden trouwens nooit gestraft en tot op dit moment is er geen sprake van een nieuw standbeeld. Alle controverse ten spijt, wat is nu precies Napoleons aandeel in het herinvoeren van de slavernij? Door de wet van 16 pluviôse an II (4 februari 1794) wordt in het revolutionaire Frankrijk en haar kolonies de slavernij afgeschaft. De wet lijkt op het eerste zicht geïnspireerd te zijn door de idealen van *liberté, fraternité* en *égalité* (vrijheid, broederlijkheid en gelijkheid) voor alle mensen zonder onderscheid van stand, rang of ras, maar is in realiteit vooral gericht tegen de Britten, die wel nog slaven houden en die de Franse kolonies bedreigen. Bovendien blijft de wet in

de meeste Franse kolonies dode letter, omdat Frankrijk economisch niet in staat is om haar kolonies te laten floren zonder slavernij. Wanneer Napoleon door de wet van 30 floréal an X (20 mei 1802) onder druk van de Franse economische situatie de slavernij opnieuw invoert, wordt de Code Noir uit 1685 met betrekking tot slavernij weer van kracht en verandert dit de facto niet veel aan de situatie van slaven en eigenaars. Deze wet, die bestaat uit zestig artikelen, bevat zowel positieve als negatieve elementen voor slaven. Ze mogen niet gefolterd worden, maar wel geketend. Meesters die hun slaven valselijk beschuldigen worden beboet, maar slaven die langer dan een maand gevlucht zijn, worden gebrandmerkt en de oren afgesneden. Bij een tweede keer wordt hun achillespees doorgesneden en volgt opnieuw een brandmerk. Een derde keer worden ze gedood. Wie vluchtende slaven helpt, wordt eveneens beboet. Anderzijds krijg je ook een boete als je zieke slaven niet verzorgt.

Het onthoofde standbeeld van Joséphine de Beauharnais op het eiland Martinique in 1998 (Wikipedia).

Aankondigingsstrook voor de kranten *Het Laatste Nieuws* en *De Nieuwe Gazet*, verschenen op 28 november 1988. De voorpublicatie loopt van 30 november 1988 tot 10 maart 1989.

MAÎTRESSE

Napoleon zit tussen twee vuren: tijdens zijn bezoek aan Luik hoopt hij zijn maîtresse te kunnen ontmoeten. De Franse royalist Cadoudal dreigt echter met een aanslag en Joséphine de Beauharnais, de vrouw van de keizer, wil haar ontrouwe echtgenoot op heterdaad betrappen. Andere verhalen, zoals *De Ring van Napoleon* (deel 25, 1984) of *De Bende van Rooie Zita* (deel 32, 1986) indachtig, had Hec Leemans hier opnieuw een semi-komisch verhaal kunnen vertellen, maar hij kiest voor een spannende thriller om dit plot uit te werken: "Die 'komedies' in *Bakelandt* zijn eigenlijk een zwaktebod. Momenten dat de inspiratie ontbreekt voor een steviger plot. Maar humor gebruik ik natuurlijk altijd, zeker wanneer Zita betrokken is."

De maîtresse van Napoleon in dit verhaal is Maria Laczynska (1786-1817). Als oudste dochter van een gezin van verarmde Poolse adel trouwt ze op zeventienjarige leeftijd

met de vijftig jaar oudere graaf Anastase Colonna Walewski, vandaar de nieuwe achternaam Walewska. Ze bevalt al snel van een zoon, maar de oude graaf is waarschijnlijk de vader niet. Ze was namelijk al zwanger toen ze huwde met Walewski.

Napoleon ontmoet haar voor het eerst eind 1806 of begin 1807 op een bal in Warschau. De patriottische Poolse adel, waaronder haar echtgenoot, de oude graaf Walewski zelf, moedigt haar aan om een relatie met Napoleon aan te gaan. Vanuit die positie zal ze Napoleon warm kunnen maken voor

een Poolse eenmaking, aangezien het land op dat moment verdeeld is tussen Pruisen, Oostenrijk en Rusland.

Maria staat aanvankelijk weigerachtig tegenover het offer dat men vraagt, maar stemt dan toch toe. Het plan lukt: na Napoleons overwinningen op Pruisen en Rusland in 1807 creëert hij eerst het hertogdom Warschau, weliswaar een vazalstaat, waar in 1809 ook het Oostenrijkse gedeelte bijkomt. Na zijn nederlaag in Waterloo en het Congres van Wenen in 1815 wordt Polen echter weer in drie verdeeld.

De relatie van Maria met Napoleon duurt uiteindelijk veel langer dan diens verblijf in Polen. Maria volgt de keizer tijdens zijn campagnes. Zowel in Polen als later, vanaf 1809 in Wenen, resideert ze steeds dicht bij de keizer. Toch vindt ze discretie belangrijk: ze let erop nooit samen met hem in het openbaar gezien te worden.

In 1810 keert ze even terug naar Polen om er te bevallen van haar tweede zoon Alexander

Een geschilderd miniatuurportret van de echte Maria Walewska door Jean-Baptiste Isabey (1767-1855) en daarnaast Hec Leemans' versie van de gravin.

HEC LEEMANS

46

BAKELANDT

DE DUIVELSMACHINE

UITGEVERIJ J. HOSTE N.V.

Medewerking :
CLAUS

DIE DAG GAAT OP DE REDE VAN VLISSINGEN EEN DEENS KOOPVAARDIJSCHIP VOOR ANKER,, DRIE PASSAGIERS BEGEVEN ZICH MET EEN ROEIBOOT NAAR DE WAL,,

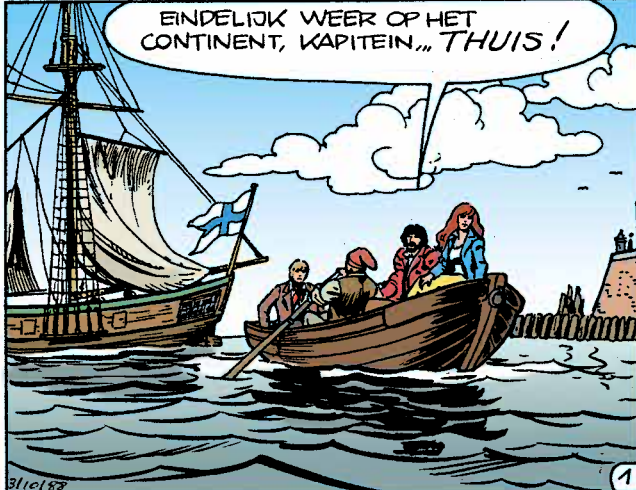
BEDANKT, KAPITEIN,, VAARWEL!

WAT EEN VREEMD TRIO,, OPGEPIKT OP DE KUSTEN VAN SCHOTLAND,, WAT HADDEN ZE DAAR TE ZOEKEN? (*)

ACH! ZE HEBBEN ONS ROYAAL BETAALD EN VLISSINGEN LAG OP ONZE ROUTE, DUS,,

(*) LEES ALBUM 45: GIGHA ISLAND.

EINDELIGK WEER OP HET CONTINENT, KAPITEIN,, THUIS!

EN NU SNEL NAAR DE EERSTE DE BESTE KROEG / IK SNAK AL MAANDEN NAAR EEN GLAS HEERLIJK BIER "VAN-BIJ-ONS",,

HÉ / WEES EENS GALANT / HELP ME EVEN, PÉ!

EEK!

PLOEF

GETVERDORIE / WAT EEN THUISKOMST! HIJS ME OP HET DROGE!

LATEN WE ONMIDDELIJK ONDERDAK ZOEKEN. IK BEN DOORNAT EN DE MENSEN LACHEN ME UIT!

DIE HERBERG ZIET ER KEURIG UIT... ER REST ONS NOG GENOEG GELD... KOM!

EVEN LATER...

WE ZULLEN JE KLEREN TE DROGEN HANGEN, DAME... IK VRAAG AAN MIJN VROUW OF ZE JE EEN JURK WIL LENEN...

IK WIL EERST EEN LEKKER BAD!

ALWEEER ?? JE KOMT ER NOG MAAR NET UIT !!

GRR !...

HIER ZIJN JULLIE KAMERS... DE MEID KOMT ZO...

PÉ EN IK TREKKEN DE STAD IN, TERWIJL JIJ JE WEER MOOI MAAKT, ZITA! TOT STRAKS!

3

PÉ EN BAKELANDT KUIEREN EEN TIJDJE LATER OVER DE MARKT VAN VLISSINGEN...

GEEN TWIJFEL MOGELIJK... ZIJ ZIJN HET!...

ZITA GENIET INTUSSEN VAN HAAR BAD.

TRALALA... TRALALIE...

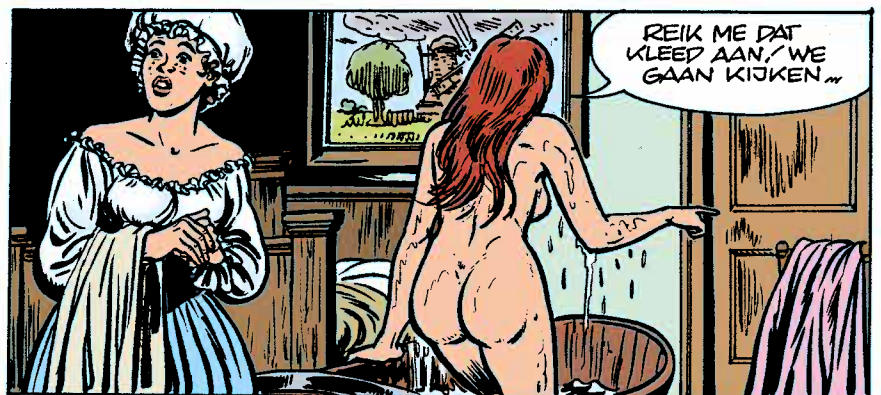
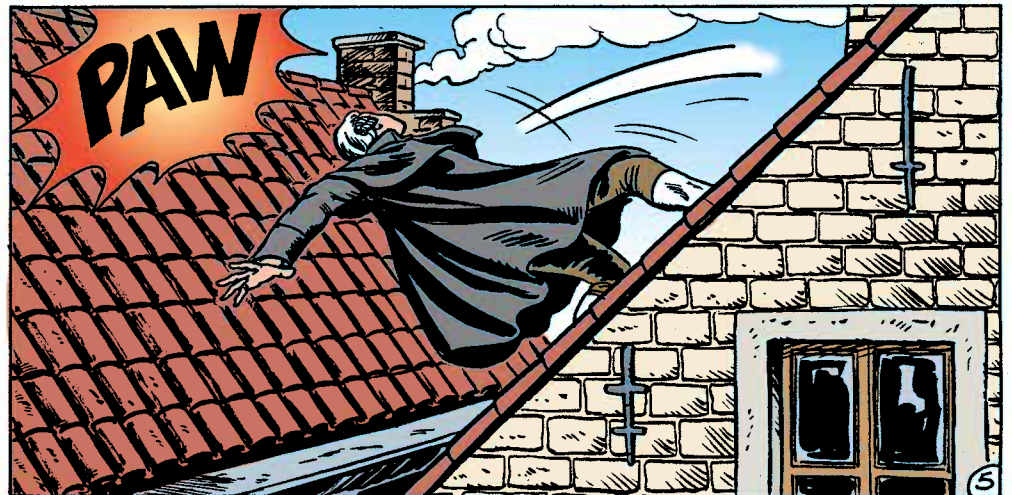
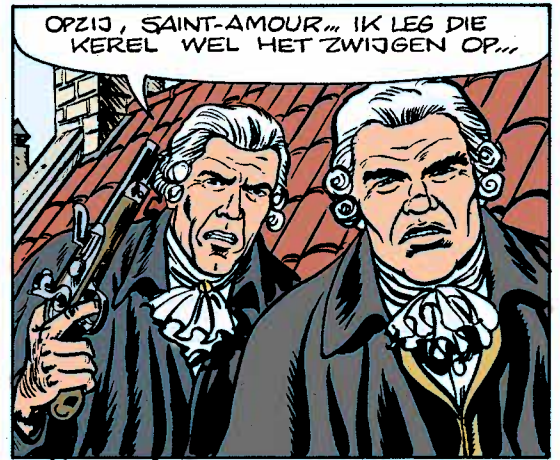
BOM... BOM...

JASSES / WAT IS ER HIER BOVEN AAN DE HAND, MELANIE?

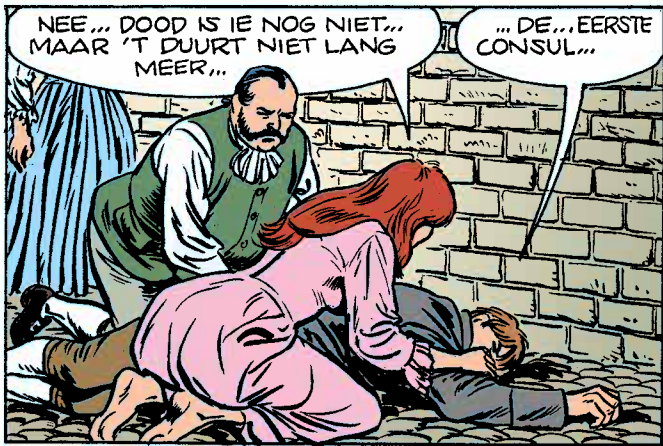
GEEN IDEE, MEVROUW...

4

NEE... DOOD IS IE NOG NIET... MAAR 'T DUURT NIET LANG MEER...

... DE... EERSTE CONSUL...

... WAARSCHUW... DE KEIZER... HIJ MAG NIET NAAR... LUIK GAAN...

WAT?

HÉ! HERHAAL DAT NOS EENS?

HIJ HEEFT DE GEEST GEGEVEN!

BLOED!

HIJ WERD NEERGESCHOTEN!

DE MOORDENAAR IS NATUURLIJK FOETIE!

GA WEER NAAR BINNEN... IK WAARSCHUW DE STADSWACHT...

7

INTUSSEN...

IK HEB AL DE HELE TIJD HET NARE GEVOEL...

... DAT WE GEVOLGD WORDEN, KAPITEIN!

HIERLANGS, PÉ... WE ZULLEN HET GAUW WETEN...

HÉ? WAAR ZIJN ZE NU?

WACHT EVEN, KEREL... WE WILLEN JE ENKELE VRAGEN STELLEN!

8

NEE! STOP!
NIET SLAAN !!

KAPITEIN, WE
KENNEN DIE KEREL
TOCH ?!

ARTHAUD!
DE KNECHT VAN
SCHULMEISTER! (*)

(*) LEES ! "DE DODER VAN COVENT GARDEN" EN "DE GEHEIMAGENT VAN NAPOLEON"

IK HAD JULIE
HERKEND OP
DE MARKT ...

WAT DOE
JIJ
HIER ?

IS SCHULMEISTER
IN VLISSINGEN ?

JA...
VOOR EEN
ZAAK WAAR-
OVER IK NIET
MAG ZEG-
GEN ...

VOLG ME ... HIJ ZAL ZEKER BLIJ
ZIJN JULIE TERUG TE ZIEN ...

EN ...

HIER IS HET ...

STOP JE WAPEN MAAR WEG,
GODEFROY ... HET ZIJN
VRIENDEN ...

WACHT EVEN, ARTHAUD ... MONSIEUR
CHARLES IS IN BESPREKING ...

EVEN LATER ...

JULIE KUNNEN
NAAR BINNEN ...

?!

10